
Mikalojus Konstantinas Čiurlionis gimė Lietuvoje, Varėnos miestelyje 1875 metų rugsėjo 22 dieną vargonininko šeimoje.

Pirmas muzikines žinias įgyjo Mykolo Oginskio orkestro mokykloje Plungėje. Nuo 1889 metų grojo mokyklos orkestre. Plungėje Čiurlionis piešė, komponavo pirmuosius muzikos kūrinius.

Atkreipęs į save M.Oginskio dėmesį, pelnė kunigaikščio materialinę paramą. Ji sudarė sąlygas nuo 1894 metų pradžios studijuoti Varšuvos Muzikos institute. Mokydamasis fortepijono klasėje Čiurlionis susidomėjo muzikine kūryba, ir 1897 metais pradėjo lankyti prof. Z.Noskovskio kompozicijos klasę. Ją baigė 1899 metais. Kitų metų rudenį pradėjo kurti pirmąją simfoninę poemą *Miške*, kurią baigia 1901 metų pavasarį. Tais pačiais metais pradėjo kompozicijos studijas Leipzigo Karališkojoje konservatorijoje.

1902 metais iš Leipzigo grįžo į Varšuvą. Lankė Dailės mokyklą (iki 1906 metų pabaigos), intensyviai kūrė muziką – gimė pirmieji simfoninės poemos *Jūra* eskizai. Ją baigė instrumentuoti 1907 metais. Tuo metu labai intensyviai dirbo dailės srityje: pasirodė pirmosios *Sonatos*, *Zodiako* ciklas.

1908 metais trumpam atvyko į Vilnių, buvo vienas Pirmosios lietuvių dailininkų parodos organizatorių.

Kurį laiką gyveno Peterburge. Aktyviai dalyvavo miesto dailės gyvenime, reiškėsi kaip kompozitorius. Bendravo su M.Dobužinskiu, A.Benua, I.Bilibinu...

1911 metais balandžio 10 dieną, dvasinės ligos iškankintas, mirė Pustelnikuose (Lenkija), privačioje *Raudonojo Dvaro* sanatorijoje. Palaidotas Vilniuje, Rasų kapinėse.

Čiurlionio palikimas – apie 300 paveikslų ir muzikos kūrinių. Šis gausus ir originalus meninis palikimas yra neįkainuojamas Lietuvos kultūros turtas. Muzikoje ir dailėje Čiurlionis pranašavo ir brėžė naujus kelius. Lietuvos meno fone jis spindi ryškia viršūne, atveriančią naujus horizontus. Amžininkų nesuprastas ir neįvertintas Čiurlionio menas pagaliau sukėlė iki šių dienų neblėstantį, o vis stiprėjantį dėmesį šio originalaus menininko kūrybai, kurią kruopščiai saugoja valstybė. Čiurlionio palikimas vis labiau domina ir pasaulio visuomenę. Garsas apie didį Lietuvos menininką sklinda plačiai, o jo darbai tampa atradimu tūkstančiams žmonių, ieškančių dvasinės atgaivos ir naujų įspūdžių.

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis was born to an organist's family in Varėna on September 22, 1875. He acquired his primary musical education in the orchestra school of Prince Mykolas Oginskis in Plungė. Since 1889 he played in the school orchestra. In Plungė M.K.Čiurlionis started painting and composing his first musical pieces.

M.K.Čiurlionis attracted M.Oginskis' attention and received the Prince's financial support which enabled him to start studies at Warsaw Musical Institute in early 1894. While studying the piano Čiurlionis got interested in creating music; thus in 1897 he started attending prof. Z.Noskowski's composition classes and graduated in 1899. Next autumn he began writing the symphonic poem *In the Forest* and finished it in 1901. The same year M.K.Čiurlionis left for Leipzig to continue composition studies in Leipzig Royal Conservatory.

In 1902 Čiurlionis came back to Warsaw. Here he attended the Art school (until late 1906) and composed music - the first sketches of the symphonic poem "The Sea" were born then, whereas the instrumentation was finished in 1907. He also took to painting with great ardour - the first *Sonatas*, the *Cycle of Zodiac* were painted then.

In 1908 Čiurlionis moved to Vilnius, was among the organisers of the first Lithuanian Art Exhibition.

Later he studied in St.Petersburg for some time. Here he took an active part in the city's art life both as an artist and as a composer, made friends with such famous artists as M.Dobuzhinsky, A.Benua, I.Bilibin.

M.K.Čiurlionis, exhausted by a mental illness, died in the private *Red Cross* Sanatorium in Pustelniki, Poland. He was buried in Rasų cemetery in Vilnius.

The heritage of Čiurlionis includes about 300 paintings and a pack of musical compositions. This huge, highly original wealth of art is an invaluable contribution to the treasury of Lithuanian culture. Both in painting and music, Čiurlionis is rightly regarded as a pioneer and initiator of new manifestations, herald of new horizons. He towers in the Lithuanian art as a bright, lofty summit, opening up wonderful vistas. Uncomprehended and unappreciated by contemporaries, the creation of Čiurlionis has aroused wide public interest and respect in our days and is carefully protected by the state. The heritage of Čiurlionis is an object of interest for people of various nations. The fame of the great Lithuanian artist is spreading in the world, his works becoming a revelation to thousands which enriches people spiritually, moves and fascinates them.

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis ist am 22. September in der Familie des Orstorganisten im Städtchen Varėna, Litauen geboren.

Die ersten Musikkenntnisse erwarb er in der Mykolas Oginskis Orchesterschule in Plungė. Ab 1889 spielte Mikalojus Konstantinas Čiurlionis im Schulorchester. In Plungė malte er, komponierte seine ersten Musikstücke.

Wobei Mikalojus Konstantinas Čiurlionis die Aufmerksamkeit von M.Oginskis auf sich lenkte, gewann er die materielle Unterstützung des Fürsten. Es hat ihm Voraussetzungen geschaffen, ab Anfang 1894 an der Warschauer Musikhochschule zu studieren. Während des Studiums in der Klavierklasse gewann Mikalojus Konstantinas Čiurlionis Interesse für musikalisches Schaffen und fing im Jahre 1897 mit dem Studium bei Prof. Noskowski in der Kompositionsklasse an. 1899 schloss sie ab. Im nächsten Herbst begann er an dem ersten symphonischen Poem "Im Wald" zu schreiben, das er im Frühjahr 1901 abgeschlossen hatte. Im gleichen Jahr trat er das Kompositionstudium am Leipziger Konservatorium an.

Im Jahre 1902 kehrte Mikalojus Konstantinas Čiurlionis von Leipzig nach Warschau zurück. Hier besuchte er die Kunstschule (bis Jahresende 1906), schrieb intensiv an der Musik – es sind die ersten Skizzen von dem symphonischen Poem *Das Meer* geboren. Im Jahre 1907 instrumentierte er es bis zum Schluss. In der Zeit schuf Mikalojus Konstantinas Čiurlionis sehr intensiv im Bereich der Kunstmalerei: es erschienen die ersten *Sonaten*, der *Tierkreis*-Zyklus.

1908 kam er für kurze Zeit nach Vilnius und war einer der Veranstalter der Ersten litauischen Kunstausstellung.

Eine Zeitlang lebte Mikalojus Konstantinas Čiurlionis in Petersburg. Er nahm aktiv an dem Kunstleben der Stadt teil, zeigte sich als Komponist, verkehrte mit M.Dobujinsky, A.Benois, I.Bilibin.

Am 10.April 1911 ist Mikalojus Konstantinas Čiurlionis in Pustelniki (Polen), im privaten Sanatorium *Der Rote Gutshof* nach den Qualen der geistigen Krankheit gestorben. Er ist auf dem Rasų - Friedhof in Vilnius beerdigt.

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis est né le 22 septembre 1875 à Varėna, petit bourg lituanien, dans la famille de l'organiste.

Il acquiert ses premières connaissances musicales dans l'école de musique, fondée à Plungė par le prince Mykolas Oginski. Depuis 1889 il fait partie de l'orchestre. A Plungė Čiurlionis apprend à dessiner, s'essaye aux premières compositions.

Ayant attiré l'attention de M.Oginski il reçoit l'aide matérielle du prince. En 1894 le mécène l'envoie poursuivre ses études au Conservatoire de Varsovie. Etudiant dans la classe de piano, il s'est intéressé à la composition musicale et depuis 1897 Čiurlionis fait ses études à la classe de composition chez le prof. Z.Noskowski. Il l'a terminée en 1899.

En automne de l'année prochaine Čiurlionis entreprend la composition de son premier poème symphonique *Dans la forêt* et le termine au printemps de 1901. La même année Čiurlionis commence ses études de composition au Conservatoire royal de Leipzig.

En 1902, ayant quitté Leipzig, Čiurlionis s'établit à Varsovie. Il fréquente l'Ecole des Beaux-Arts (jusqu'à la fin de 1906), il compose la musique – ainsi sont nées les premières esquisses du poème symphonique *La Mer* achevé en 1907. A partir de ce temps il se consacre à la peinture: l'artiste peint les premières *Sonates*, le cycle des *Signes du Zodiaque*.

En 1908 Čiurlionis fait sa brève visite à Vilnius où il est l'un des organisateurs de l'Exposition d'art lituanienne.

L'artiste part pour Pétersbourg, participe à la vie artistique de la ville comme peintre et compositeur. Il est en relations amicales avec M.Dobujinsky, A.Benois, I.Bilibin ...

Le 10 avril 1911, épuisé d'une maladie mentale, Čiurlionis est mort à Pustelniki (Pologne) au sanatorium privé du Domaine Rouge. Il est inhumé au cimetière Rasų à Vilnius.

L'héritage de Čiurlionis comprend à plus près 300 peintures et toute une série de compositions musicales. Cette richesse immense, très originale, est la contribution inappréciable au trésor culturel de la Lituanie. Dans la peinture ainsi que dans la musique Čiurlionis est un vrai pionnier et initiateur de nouvelles manifestations, un prophète de nouveaux horizons. Comme un sommet splendide et majestueux qui offre des vues merveilleuses, il domine dans l'art lituanien.

Incompris et inapprécié par ses contemporains, l'oeuvre de Čiurlionis (protégé par l'Etat) a suscité un vif intérêt et le respect de nos jours.

L'héritage de Čiurlionis est l'objet d'intérêt pour les peuples de nations variées. La voix sur le grand artiste lituanien se répand dans le monde, ses oeuvres d'art s'ouvrent devant des milliers d'hommes, elles enrichissent leur esprit, les émeuvent et les attirent.

Микалоюс Константинас Чюрленис родился 22 сентября 1875 года в Литве в местечке Варена в семье органиста.

Первые музыкальные знания приобрел в городе Плунге в оркестре Миколаса Огинского, в котором играл с 1889 года. В Плунге Чюрленис рисовал, начал сочинять самые первые музыкальные произведения. Обратив на себя внимание М.Огинского и получив от князя материальную помощь, в начале 1894 года он поступает в Варшавский музыкальный институт. В Варшаве Чюрленис занимался по классу фортепьяно, теории музыки и в 1897 году начал посещать класс композиции у проф. З.Носковского, которую окончил в 1899 году. Осенью следующего года он приступил к сочинению первой симфонической поэмы *В лесу*, которую закончил весной 1901 года. В этом же году изучает композицию в Лейпцигской Королевской консерватории.

В 1902 году из Лейпцига он возвратился в Варшаву. Посещал рисовальную школу (до конца 1906 года) интенсивно сочинял музыку - пишет симфоническую поэму *Море* (1903-1907). В то же время он интенсивно работает в области живописи: появляются живописные циклы, названные *Сонатами* и *Знаками Зодиака*. В 1908 году посетил Вильнюс, был одним из организаторов „Первой литовской художественной выставки“.

Некоторое время жил в Петербурге. Принимал активное участие в жизни города, как художник, и как композитор. Общался с М.Добужинским, А.Бенуа, И.Билибиным...

10 апреля 1911 года, духовно изнеможен, умер в Пустельниках (Польша) в частной санатории „Червоный Двор“. Похоронен в Вильнюсе на кладбище Расу.

Наследие Чюрлениса составляет около 300 картин и музыкальных произведений. Это большое, оригинальное художественное богатство является неопределимым вкладом в культурное сокровище Литвы. Как и в живописи, так и в музыке Чюрленис признан пионером и инициатором новых манифестаций, пророком новых горизонтов. На фоне литовского искусства он является светлой высокой вершиной, открывающей прекраснейшие перспективы. Непонято и недооценное современниками творчество Чюрлениса вызвало большой интерес в обществе, сохраненный до наших дней и тщательно охраняемый государством. Наследие Чюрлениса – объект заинтересованности людей разных народов. Слух о великом художнике Литвы распространяется по всему миру, его работы являются открытием тысячам, ищущим духовного обаяния.

PASAULIO SUTVĖRIMAS *I.*
CREATION OF THE WORLD *I.*
WELTSCHÖPFUNG *I.*
LA CRÉATION DU MONDE *I.*
СОТВОРЕНИЕ МИРА *I.*
1905-1906
Popierius, tempera.
Paper, tempera
Tempera auf Papier
Papier, détrempe
35,5 x 30,5

PASAULIO SUTVĖRIMAS *II.*
CREATION OF THE WORLD *II.*
WELTSCHÖPFUNG *II.*
LA CRÉATION DU MONDE *II.*
СОТВОРЕНИЕ МИРА *II.*
1905-1906
Popierius, tempera.
Paper, tempera
Tempera auf Papier
Papier, détrempe
35,5 x 30,5

PASAULIO SUTVĖRIMAS *III.*
CREATION OF THE WORLD *III.*
WELTSCHÖPFUNG *III.*
LA CRÉATION DU MONDE *III.*
СОТВОРЕНИЕ МИРА *III.*
1905-1906
Popierius, tempera.
Paper, tempera
Tempera auf Papier
Papier, détrempe
35,5 x 30,5

PASAULIO SUTVĖRIMAS *IV.*
CREATION OF THE WORLD *IV.*
WELTSCHÖPFUNG *IV.*
LA CRÉATION DU MONDE *IV.*
СОТВОРЕНИЕ МИРА *IV.*
1905-1906
Popierius, tempera.
Paper, tempera
Tempera auf Papier
Papier, détrempe
35,5 x 30,5

PASAULIO SUTVĖRIMAS *V.*
CREATION OF THE WORLD *V.*
WELTSCHÖPFUNG *V.*
LA CRÉATION DU MONDE *V.*
СОТВОРЕНИЕ МИРА *V.*
1905-1906
Popierius, tempera.
Paper, tempera
Tempera auf Papier
Papier, détrempe
35,5 x 30,5

PASAULIO SUTVĖRIMAS *VI.*
CREATION OF THE WORLD *VI.*
WELTSCHÖPFUNG *VI.*
LA CRÉATION DU MONDE *VI.*
СОТВОРЕНИЕ МИРА *VI.*
1905-1906
Popierius, tempera.
Paper, tempera
Tempera auf Papier
Papier, détrempe
35,5 x 30,5

PASAULIO SUTVĖRIMAS *VII*.
CREATION OF THE WORLD *VII*.
WELTSCHÖPFUNG *I*.
LA CRÉATION DU MONDE *VII*.
СОТВОРЕНИЕ МИРА *VII*.
1905-1906
Popierius, tempera.
Paper, tempera
Tempera auf Papier
Papier, détrempe
35,5 x 30.5

PASAULIO SUTVĖRIMAS *VIII*.
CREATION OF THE WORLD *VIII*.
WELTSCHÖPFUNG *I*.
LA CRÉATION DU MONDE *VIII*.
СОТВОРЕНИЕ МИРА *VIII*.
1905-1906
Popierius, tempera.
Paper, tempera
Tempera auf Papier
Papier, détrempe
35,5 x 30.5

PASAULIO SUTVĖRIMAS *IX*.
CREATION OF THE WORLD *IX*.
WELTSCHÖPFUNG *IX*.
LA CRÉATION DU MONDE *IX*.
СОТВОРЕНИЕ МИРА *IX*.
1905-1906
Popierius, tempera.
Paper, tempera
Tempera auf Papier
Papier, détrempe
35,5 x 30.5

PASAULIO SUTVĖRIMAS *X*.
CREATION OF THE WORLD *X*.
WELTSCHÖPFUNG *X*.
LA CRÉATION DU MONDE *X*.
СОТВОРЕНИЕ МИРА *X*.
1905-1906
Popierius, tempera.
Paper, tempera
Tempera auf Papier
Papier, détrempe
35,5 x 30.5

PASAULIO SUTVĖRIMAS *XI*.
CREATION OF THE WORLD *XI*.
WELTSCHÖPFUNG *XI*.
LA CRÉATION DU MONDE *XII*.
СОТВОРЕНИЕ МИРА *XI*.
1905-1906
Popierius, tempera.
Paper, tempera
Tempera auf Papier
Papier, détrempe
35,5 x 30.5

PASAULIO SUTVĖRIMAS *XII*.
CREATION OF THE WORLD *XII*.
WELTSCHÖPFUNG *XII*.
LA CRÉATION DU MONDE *XII*.
СОТВОРЕНИЕ МИРА *XII*.
1905-1906
Popierius, tempera.
Paper, tempera
Tempera auf Papier
Papier, détrempe
35,5 x 30.5

SAULĖS PASVEIKINIMAS
GREETING OF THE SUN
GRÜß AN DIE SONNE
SALUTATION DU SOLEIL
ПОЗДРАВЛЕНИЕ СОЛНЦА
1906-1908 (1909?)
Popierius, tempera
Paper, tempera
Tempera auf Papier
Papier, détrempe.
Бумага, темпера
56,4 x 71.4

REX
REX
REX
REX
PEX
1909
Drobė, tempera
Canvas, tempera
Tempera auf Leinwand.
Toile, détrempe.
Полотно, темпера
147,0 X 133,0

*

M.K.Čiurlionio kūryba saugoma ir eksponuojama M.K.Čiurlionio dailės muziejuje Kaune

*

M.K.Čiurlionis paintings are stored and displayed at Kaunas M.K.Čiurlionis Art Museum.

*

Das Mikalojus Konstantinas Čiurlionis Schaffen wird im Mikalojus Konstantinas Čiurlionis Kunstmuseum in Kaunas aufbewahrt und ausgestellt.

*

L'oeuvre de M.K.Čiurlionis est protégé et exposé au musée d'art M.K.Čiurlionis.

*

Творчество М.К.Чюрлениса сохраняется и экспонируется
в Каунасском художественном музее им. М.К.Чюрлениса

KOMENTARAI / COMMENTARY / KOMMENTARE / COMMENTAIRES / КОММЕНТАРИЙ

Pakaktų vieno *Rex*, kad M.K.Čiurliono vardas būtų rašomas šalių garsiausių XX amžiaus pradžios dailininkų. Bet į *Rex*'o didybę veda daugybė takų iš kitų, žymiai kuklesnė technikos ir mažesnių dydžių darbų. Tų takų pradžias regime trapioje ir skaidrioje, tos epochos menui būdingo liguistumo išvengusioje Čiurlionio muzikinėje kūryboje, atsakų ieškančiuose jo literatūriniuose esė, stebuklingo grožio ir nepaprastos gelmės paveikslų - *Sonatų* dalyse. Bet, visų pirma, nepabaigtame – dailininkas ruošėsi šimtui paveikslų - *Pasaulio sutvėrimo* cikle. Trylikoje nedidelių, ant popieriaus tempera pieštų paveikslų, lyg kokiam rapidu demonstruojamame filme, regime menininko viziją, gal net sampratą apie Kūrėjo didžiojo triūso – Visatos genezę. Tuose neįtikėtinais muzikaliuose paveiksluose paprasta ir sudėtinga – šalia. Iš tamsos gimstanti šviesa pamažu įgauna spalvą, nuosekliai ryškėjančią ir kontrastuojančią sulyg kiekvienu nauju kaitos Gamtoje aktu. Iš nepamatuojamų Vandenų, Oro ir Žemės dėmenų formuojasi Tvarka.

Šiame cikle, anot Vytauto Landsbergio, „iš patirties chaoso gimsta naujas grožio pasaulis. Šitai traktuodami *Pasaulio sutvėrimą*, matytume jame ir Čiurlionio estetinį manifestą, ne žodžiais, bet simboliu išreikštą programą, dailininkui žengiant į savo brandos laikotarpį“ (V.Landsbergis. *Čiurlionio dailė*. Vilnius, 1976, p. 125).

Čiurlionis kartu su Kūrėju kartoja žodžius iš Senojo Testamento – *TEBŪNA ŠVIESA!* (Pr 1,3). Ir šviesa, kankinančiai skrosdama tamsą, nežinią ir abejones – pasirodo. Yra dar viena esminė čiurlioniškosios videofilosofijos plotmė, kurios šaltinis, ko gero, sekantys Dievo žodžiai – *TEBŪNA SKLIAUTAS!* (Pr 1,6). Tokiu būdu susivienija *turinys-šviesa* ir *forma-skliautas*.

Ne, tai ne dažų spalvos ar paveikslų rėmai. Pačiuose kūriniuose tūno abi išraiškos, per kurias mes galime pasinerti į Kūrėjo mintį, regėjimą, klausą. Kas žino, gal nebaigtasis *Saulės pasveikinimas* turėjo būti tasai šimtas *Pasaulio sutvėrimo* paveikslas, kuriame autoriaus genijus suvedė visus Dievo žodžius – Šviesą, Skliautą, Vandenys, Šviesulius danguje, Želdinius ir Gyvūnus – roplius ir paukščius Žemėje, paukščius, gyvenančius bemaž visuose svarbiausiuose Čiurlionio paveiksluose, į vieną erdvę. Akylesnis stebėtojas *Pasaulio sutvėrimo* lakštuose ras ir Žmogaus veido profilį, rankos plaštaką, o aliejiniiais dažais tapytame *Rex* – soste sėdintį dvigubą, amžinai dualistinį Dievą-Karalių, kurį saugoja aplink skraidantys, angelais pavirtę paukščiai. Čiurlionis ryžtingai stato mus prieš tąjį Sostą, prieš tame Soste sėdinčiuosius ir suveda į neišvengiamą akistatą su Pradžią pradžios paslaptimi.

1998 metais Kaune įvyko tarptautinis džiazo muzikos festivalis, ir jo atidarymui prodiuseris Jonas Jučas pasiūlė sukurti „kažką, kas atitiktų amžiaus pabaigos nuotaikas, perteikiamas Lietuvos simbolių ir naujų meninių išraiškų sintezės būdu“. Taip gimė mintis kurti audiovizualinę oratoriją *PASAULIO SUTVĖRIMAS XX AMŽIAUS PABAIGAI* pagal M.K.Čiurlionio ciklą *Pasaulio sutvėrimas*. Pirmasis, pasiūlęs šio ciklo darbus kompiuterinei animacijai buvo Egidijus Vaškevičius, dirbantis Vytauto Didžiojo universiteto Multimedia laboratorijoje. Joje ir buvo sukurtas projekto vizualinis planas. Muzika, kuria rėmėsi animacijos dailininkas, radosi kartu aptariant ir diskutuojant dėl visų projekto detalių.

Pirmieji kūrinio atlikėjai – Kauno valstybinis choras (meno vadovas ir dirigentas Petras Bingelis), Petras Vyšniauskas (saksofonas) ir autorius (sintezatorius).

Siūlomoje kompiuterinėje versijoje choras ir saksofonistas girdisi ketvirtojoje dalyje (*Rex*) įrašyti premjeros metu.

Giedrius Kuprevičius

Rex alone would be sufficient to rank M.K.Čiurlionis among the greatest painters of the early 20th century. However, the path towards the grandeur of *Rex* can be traced back in a lot of other, much smaller and technically simpler paintings. The beginning of the path is tangible in the fragile and pure musical pieces by M.K.Čiurlionis, void of the decadence of the epoch's art as well as in his literary essays searching answers to eternal questions and in the parts of his magnificent and profound paintings - *Sonatas*. And, most prominently, in the unfinished (the painter's intention was 100 pictures) cycle *Creation of the World*. Thirteen small-size pictures painted by tempera on paper, like a rapidly demonstrated film, present the artist's vision, or even his perception of Creator's grand work - the genesis of the Universe. The simple and the complex go together in these incredibly musical paintings. The light born from the darkness gradually acquires colour which consequently gains brightness and contrast with each new change in the Nature. The Order is being shaped from the endless resources of Water, Air and the Earth.

According to Vytautas Landsbergis, this cycle shows “the birth of the new world of beauty from the chaos of experience. By interpreting *Creation of the World* in this way, we could consider it as M.K.Čiurlionis' aesthetic manifest, the programme expressed not by words but by symbols, on the artist's way to his maturity period” (V.Landsbergis. *Čiurlionio dailė*, Vilnius, 1976, p.125).

Together with the Creator, Čiurlionis repeats the words “Let there be light!” (Pr 1, 3) And the Light appears, dashing through darkness, ignorance and doubts. There is another plane in Čiurlionis' videophilosophy, the source of which may be the following God's words: “Let there be the Vault!” (Pr 1, 6). Consequently, the unity of the contents - light and the form - vault, is achieved.

The sense is not in the colours or the frames of the picture. Both expressions lie within the paintings themselves, through which we can immerse into the Creator's thoughts, vision and hearing. Who knows, maybe the unfinished *Greeting of the Sun* was meant to be the one-hundredth part of *Creation of the world*, where the painter's genius had brought together all the God's works - the Light, the Vault, the Water, the Heavenly Bodies, the Plants and the Animals - reptiles and birds on the Earth, the latter existing in almost all the major paintings by Čiurlionis. In the *Creation of the World* cycle a more attentive observer may notice a human face profile, a hand, while in the painting *Rex* - a double, eternally dualistic God - King sitting in the throne, guarded by the surrounding birds - angels. Čiurlionis places us resolutely in front of this Throne, of the Authority sitting in the Throne and puts us in an inevitable confrontation with the Mystery of the Beginning of Beginnings.

In 1998 an International Jazz Music Festival took place in Kaunas. Its producer Jonas Jučas suggested to open it with a composition “that would correspond the mood of the end of the century, conveyed by the synthesis of Lithuanian symbols and new artistic expression forms”. Thus the idea of an audio-visual oratory *CREATION OF THE WORLD FOR THE END OF THE 20th CENTURY* based upon M.K.Čiurlionis' cycle *Creation of the World* was born. The first person who proposed a computer-aided animation of the cycle was Egidijus Vaškevičius from the Multimedia Laboratory of Vytautas Magnus University. The visual plan of the project was created there. The music, upon which the animation was based, was composed during the discussion process, when the details of the project were being analyzed. The first performers were Kaunas State Choir (headed and conducted by Petras Bingelis), Petras Vyšniauskas (saxophone) and the composer (synthesizer).

In the present computerised version the choir and the saxophone can be heard in the fourth part (*Rex*). The recording was made during the first concert.

Giedrius Kuprevičius

Rex würde völlig ausreichen, dass man den Mikalojus Konstantinas Čiurlionis Namen neben die berühmtesten Kunstmaler des Anfangs vom XX. Jahrhundert setzt. Aber zu der Größe von *Rex* führen viele Pfade aus anderen Arbeiten, von wesentlich bescheidener Technik und kleineren Formats. Die Anfänge von diesen Pfaden sehen wir im zerbrechlichen und glasklaren musikalischen Schaffen von Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, das der typischen Krankhaftigkeit der Kunst damaliger Epoche entgangen ist, in den literarischen Essays, die nach Antworten suchen, in den Teilen von *Sonaten*, den Gemälden wunderlicher Schönheit und ungewöhnlicher Tiefe. Aber zunächst im unvollendeten – der Autor stellte sich auf hundert Gemälde ein - Zyklus der *Weltschöpfung*. In den dreizehn, Tempera auf Papier gemalten Gemälden, wie in einem rapide vorgeführten Film sehen wir die Künstlervision, vielleicht sogar ein Urteil über die große Mühe des Schöpfers – die Weltallgenese. Das Einfache und das Komplizierte sind dicht beieinander in diesen unglaublich musikalischen Gemälden. Das Licht, das aus der Dunkelheit geboren wird, gewinnt an der Farbe, die sich konsequent abzeichnet und mit jeder neuen Naturabwechslung kontrastiert. Aus den unermessenen Summanden von Gewässern, Luft und Erde entsteht die Ordnung.

In diesem Zyklus, so Vytautas Landsbergis, “werde die neue Schönheitswelt aus dem Erfahrungschaos geboren. Wenn man die *Weltschöpfung* auf diese Weise auffasste, sähe man darin auch das ästhetische Manifest von Mikalojus Konstantinas

Čiurlionis, das nicht in Worten, sondern in symbolisch formuliertem Programm ausgedrückt werde, wobei der Kunstmaler in den Zeitabschnitt seiner Reife schreite” (V.Landsbergis. *Kunstmalerie von Čiurlionis*. Vilnius, 1976, S.125).

Čiurlionis wiederholt die Worte aus dem Alten Testament mit dem Schöpfer zusammen - ES WERDE LICHT! (Pr 1,3). Und das Licht erscheint, wobei es die Dunkelheit, die Ungewissheit und den Zweifel schmerzvoll aufschlitzt. Es existiert noch eine wesentliche Ebene der Čiurlionis Videophilosophie, deren Quelle wahrscheinlich folgende Gottesworte sind – ES WERDE GEWÖLBE! (Pr 1,6). Auf diese Weise vereinigen sich *Inhalt-Form* und *Form-Gewölbe*.

Nein, es sind nicht die Malfarben oder die Gemälderahmen. In den Werken selbst halten sich beide Ausdrücke versteckt, durch die wir in den Gedanken, die Vision, das Gehör des Schöpfers untertauchen können. Wer weiß, vielleicht sollte der unvollendete *Gruß an die Sonne* gerade das hundertste Gemälde der *Weltschöpfung* sein, in dem das Genie des Autors alle Gottesworte in einen Raum zusammengeführt hat – das Licht, das Gewölbe, Gewässer, Lichtkörper im Himmel, Gewächse und Tiere – Kriechtiere und Vögel auf Erden, Vögel, die beinahe in allen wichtigsten Gemälden von Čiurlionis leben. Der aufmerksame Betrachter findet auch ein Gesichtsprüfil des Menschen, eine Handfläche auf den Bögen der *Weltschöpfung*, und in den Ölfarben gemaltem *Rex* einen doppelten auf dem Thron sitzenden, ewig dualistischen Gott-König, den ringsherum fliegende, zu Engeln gewordene Vögel behüten. Čiurlionis stellt uns resolut vor diesen Thron, vor die auf ihm Sitzenden und bringt uns zu der unvermeidlichen Gegenüberstellung mit dem Anfangsgeheimnis der Anfänge zusammen.

Im Jahre 1998 fand ein internationales Jazzfestival in Kaunas statt, und zu seiner Eröffnung schlug der Producer Jonas Jučas vor, etwas zu schaffen, “ was den Stimmungen des Jahrhundertende entspräche, die auf der Weise der Synthese von litauischen Symbolen und den neuen Kunstaudrücken wiedergegeben würden”. So entstand der Gedanke von einem audiovisuellen Oratorium nach dem Mikalojus Konstantinas Čiurlionis Zyklus die *Weltschöpfung*. Egidijus Vaškevičius war der erste, der die Zykluswerke für die Computeranimation vorgeschlagen hatte, und der im Multimedia Laboratorium von Vytautas-Magnus-Universität arbeitet. Gerade da wurde der visuelle Plan des Projekts geschaffen. Die Musik, worauf der Animationskünstler beruhte, entstand in gemeinsamen Besprechungen und Diskussionen wegen gesamten Projektdetails. Die ersten Darsteller des Werkes sind der staatliche Chor von Kaunas (Kunstdirektor und Dirigent Petras Bingelis), Petras Vyšniauskas (Saxophon) und der Autor (Synthesizer).

In der angebotenen Version sind der Chor sowie der Saxophonspieler im vierten Teil (*Rex*) zu hören, die während der Erstaufführung aufgenommen waren.

Giedrius Kuprevičius

Un seul *Rex* suffirait pour que le nom de M.K.Čiurlionis soit inscrit à côté des plus célèbres peintres du début de XXème siècle. Mais la voie vers la grandeur de *Rex* est marquée par les oeuvres d’une technique plus modeste et de dimensions plus petites. On voit les débuts de cette voie dans sa composition musicale qui a évité l’infirmité de l’art caractéristique à cette époque, et dans ses essais littéraires. Les *Sonates* de Čiurlionis sont la source de ses tableaux d’une beauté mervilleuse et d’une profondeur extraordinaire surtout dans le cycle inachevée de la *Création du Monde* (le peintre se préparait pour cent tableaux). Dans ses treize tableaux de dimension simple, exécutés sur papier en détrempe, comme dans un film rapide, nous voyons la vision de l’artiste, son aperception sur l’ouvrage immense du Créateur, la genèse de l’Univers. Dans ces tableaux extraordinairement musicaux la simplicité et la complexité voisinent. La lumière, apparaissant de l’obscurité, acquiert la couleur qui devient plus lumineuse et contrastée avec chaque nouvel acte du changement dans la Nature. Du profondeur des Eaux, de l’Air et de la Terre se forme un Ordre.

Dans ce cycle, au dire de Vytautas Landsbergis “du chaos de l’expérience naît le nouveau monde de beauté. Ainsi traitant la *Création du Monde* nous verrions le manifest esthétique de Čiurlionis, le programme exprimé non par les paroles mais par les symboles à l’époque de l’entrée dans sa maturité”. (V.Landsbergis. *L’art de Čiurlionis*. Vilnius, 1976, p. 125). Čiurlionis avec le Créateur répète les paroles du Vieux Testament – Que la Lumière soit! (Pr 1,3). Et la lumière en souffrance, traversant l’obscurité, l’incertitude et les doutes – apparaît. Il y a encore une chose essentielle dans la vidéophilosophie čiurlionienne dont la source est la parole de Dieu – Que la Voûte soit! (Pr 1,3). Ainsi le fond – lumière et la forme – voûte s’unissent.

Non, ce n’est pas la couleur ou le cadre du tableau. Deux expressions, à travers lesquelles nous pouvons nous absorber dans la pensée, la vue et l’ouïe du Créateur, sont dans les oeuvres elles – même.

Qui sait, peut – être la *Salutation du soleil* inachevée aurait dû être le centième tableau de la *Création du Monde* où le génie de l’auteur avait assemblé dans une espace les paroles de Dieu – Lumière, Voûte, Eaux, Astres dans le ciel, Plantes et Bêtes – reptiles et oiseaux sur la Terre, ces oiseaux qui habitent dans presque tous les tableaux les plus importants de Čiurlionis. Celui, qui a la vue perçante, trouvera dans les feuilles de la *Création du Monde* le profil du visage de l’Homme, la main et, dans le *Rex*, double Dieu – Roi, toujours dualiste, assis sur le trône, protégé des oiseaux, changés en anges. D’une manière décidée Čiurlionis nous amène devant le Trône, devant les Assis sur le Trône et nous confronte avec inévitable mystère du début de Commencement.

En 1998 à Kaunas a eu lieu le festival de la musique de jazz et pour l’ouverture de celui-ci, son producteur Jonas Jučas m’avait proposé de composer “quelque chose qui correspondrait l’état d’esprit de la fin du siècle en le traduisant par les nouveaux symboles de la Lituanie et les moyens de synthèse d’une nouvelle force d’expression artistique. Ainsi est née l’idée de composer un oratorio d’après le cycle de M.K.Čiurlionis la *Création du Monde*. Egidijus Vaškevičius, collaborateur de laboratoire Multimédia à l’Université Vytautas Magnus, était le premier qui m’avait proposé les ouvrages de ce cycle pour l’animation d’ordinateur. Dans ce laboratoire avait été composé le plan de production visuelle. La musique, sur laquelle s’appuyait le peintre d’animation, était née dans les causeries et discussions sur les détails du projet. Les premiers exécutants de l’oeuvre avaient été le chœur d’Etat de Kaunas (animateur artistique et chef du chœur Petras Bingelis), Petras Vyšniauskas (saxophone) et l’auteur (synthésateur).

Dans la version d’ordinateur proposée nous entendons le chœur et le saxophone en quatrième partie (*Rex*) enregistrés à la première.

Giedrius Kuprevičius

Достаточно было бы одного *Rex*, чтобы имя М.К.Чюрлёниса числилось бы в ряду знаменитых художников начала XX века. Но к величию *Rex* ведет множество дорог, менее скромных по величине объема и по технике исполнения. Начала этих дорог проявляется в хрупком и в прозрачном музыкальном творчестве Чюрлёниса, избежавшем характерной болезненности эпохи, в ответах ищущих литературных эссе, в частях картин *Сонат*, чудотворной красоты и необыкновенной глубины. Но, во-первых, в незаконченном цикле *Сотворение мира* (намерение художника было сто картин). В тринадцати небольших, на бумаге темпера карандашом нарисованных картинах мы видим визию художника, его рассуждение о величайшем труде Создателя - генез Вселенной, как бы в рапидом демонстрируемом фильме. В этих необыкновенно музыкальных картинах простое и сложное - рядом. Свет, рождающийся из тьмы, слегка обретает цвет с каждым новым актом смен в Природе, последовательно проявляющимся и контрастирующимся. Из неизмеримых слагаемых Воды, Воздуха и Земли формируется Порядок. По словам В.Ландсбергиса в этом цикле „из хаоса испытаний рождается новый мир красоты. Таким образом воспринимаемая *Сотворение мира* мы бы заметили в нем и эстетический манифест Чюрлёниса, не на словах, а в программе, выраженной символами зрелого художника“ (В.Ландсбергис. *Искусство Чюрлёниса*. Вильнюс, 1976. 125 с.).

Чюрлёнис совместно с Создателем повторяет слова из Старого Завета – ДА БУДЕТ СВЕТ! (Пр. 1,3). И свет, мучительно проникающий через темноту, неизвестность и сомнения, появляется. У Чюрлёниса имеется ещё одна существенная плоскость видеофилософии, источником которой являются следующие слова Господа – ДА БУДЕТ СВОД (Пр. 1,6). Таким образом объединяются содержание- свет и форма - свод.

Нет, это не цвета красок или рамки картины. В картинах проявляются обе выразительности, благодаря которым мы можем погрузиться и мысль, зрение, слух Создателя. Кто знает возможно незаконченное *Поздравление солнца* должно было быть сотой картиной *Сотворение мира*, в которой гений автора объединил в одно пространство все дела Господа – Свет, Свод, Воды, Небесные Светила, Насаждения и Животные - пересыкающихся и птиц на Земле, птиц, живущих почти во всех важнейших картинах Чюрлёниса. Опытный наблюдатель в листах *Сотворение мира* найдет и профиль лица Человека, и кисть руки, а в *Rex* - сидящего на престоле вечно дуалистического Бога-Короля, охраняемого вокруг летающими птицами, принявшими образ ангелов. Чюрлёнис решительно ставит нас против того Престола, против тех Сидящих на Престоле и подводит к неизбежной очной ставке с таинством Начала начал.

В 1998 году в Каунасе состоялся международный фестиваль джазовой музыки и для его открытия продюсер Ионас Ючас предложил сочинить „нечто такое, что соответствовало бы настроениям конца века, передаваемым посредством символов Литвы и путем синтеза новых художественных выражений“. В результате чего родилась мысль сочинить аудиовизуальную ораторию *СОТВОРЕНИЕ МИРА К КОНЦУ 20-ГО ВЕКА* по мотивам цикла *Сотворение мира*. Первым, предложившим работы этого цикла для компьютерной анимации, был Егидиус Вашкявичюс, работающий в лаборатории Мультимедиа университета Витаутаса Великого. В ней и был создан визуальный план проекта. Музыка, на которой обосновался художник анимации, рождалась при совместных обсуждениях и дискуссиях по всем деталям проекта. Первые исполнители произведения – Каунасский государственный хор (художественный руководитель и дирижер Пятрас Бингялис), Пятрас Вишняускас (саксофон) и автор (синтезатор).

В предлагаемой компьютерной версии, записанной во время премьеры, хор и саксофонист слышатся в четвертой части *Rex*.

Гедрюс Купрявичюс

1 Prologas / Prologue / Prolog / Prologue / Пролог

2 Flora / Flora / Flora / Flore / Флора

3 Fauna / Fauna / Fauna / Faune / Фауна

4 Rex / Rex / Rex / Rex / Pex